

A o V a k s

J Õ U L U R A A D I O P Õ H J A M A A L T

Ühe lendava reporteri seiklusi Üksiku kuuse
külas, maailma äärel, kolumatside maal.

inv 2453
1982

Rootsis, 1982.

T e g e l a s e d :

Raadioreporter ja lendur Sarli Linnuke.

Kolumatslased:

Pollaar	- külvavanem
Kupai	- külatark, üks väga tark vanamoor
Tutt	- arukas tütarlaps
Lorri	- mitte arukas poiss

Kolumatside orkester

Tantsijad neiud

Naised ja mehed

> - külaelanikud

Koht: Väga kaugel põhjas, maailma äärel n.n. Üksiku kuuse
külas, kolumatside maal.

Aeg: Talv, meie kalendri järgi - jõululaupäev.

Pollaan sagobi nahi kaval loks ? (Lahenob argalkait, urradas.)

Naised: See tuli aga taevast alla ?

Pollaar: Ooo - ! Siin on ju saapad ? (näitab saabastele)
Säärsaapad !

Kõik: (tema ümber) Säärsaapad ?

Pollaar: (puudutab esiteks arglikult üht saabast, siis julgemalt)
(lõpuks tirib ühe saapa lumest välja) Puuh! Saabas
jah - oli kõvasti kinni ! (uurib saabast ja annab siis
edasi, mis rändab käest kätte: saabas, mis saabas, pä-
ris saabas!)

Pollaar: (tirib nüüd juba julgemalt teise saapa ka lumest välja)
Aga siin saabastes peab ju ka keegi olema ?

Lorri: (kelle käes esimene saabas, uurib seda)
Siin ei ole kedagi !

Naised: Saabastes on ju jalad - .

Lorri: (endiselt saabast uurides) Siin ei ole ühtegi jalga
sees !

Pollaar: (korruga ehmunult) Jalad on ju siin - vaadake !

Lorri: Kas päris jalad ?

Pollaar: Rumalus - jalgadel peab ju kere taga olema ?

Kõik: Jah! Jalgadel on kere taga -

Naised: Kere ? Aga kus on siis kere ? Uuuu - kui hirmus !

Pollaar: Vait! Kisakõrid! Kere on kindlasti lumehanges !

Naised: Lumehanges ?

Pollaar: Selge - üks mats on siin peadpidi lumehanges - ja ainult
jalad on väljas - just nõnda see on ! (hüppab lume-
hange juurde ja haarab jalgadest) Aidake!

Mehed: (asuvad Pollaarile abiks, kisuvad ühisel jõul, siku-
tavad jalgu, lõpuks tirivad Sarli lumehangest välja)

Naised: (taganevad kartlikult) Ilmamaa-ime ! Sel on ju ini-
mese nägu ?

Tutt: Jalgade otsas oli tõesti kere ja kere otsas pea !

Pollaar: Nii pikk - inimene !

Lorri: Te venitasite ta tirimisega pikaks - !

Tutt: Aga kust ta siia sai ?

Kõik: Jah! Kust ta tuli ?

Pollaar: See on ju selge - see teraslind - ja tema -

Tutt: Ta sõitis teraslinnu seljas, kõrgel taeva all - ?

Lorri: Ja raginal tuli alla - !

- Pollaar: Siin ei ole aega seletada — (kummardab Sarli juurde ja kuulab südant) Mis ~~aina~~ ~~er~~vad tohter Kupi ?
- Kupi: (laskub Sarli kõrvale põlvili, puudutab tema silma-lauge, hõõrub ta käsi ja lõpuks väänab nina) Ta elab veel, ja ta nina on vesine — ta on saanud kõva matsu! Õnn lumele, mis võttis selle hirmsa paugu vastu !
- Tutt: (rõõmsalt) Ta elab veel ?
- Naised: Elab küll — aga jalule ei tõuse !
- Kupi: (kavalalt) He- hee — küll tõuseb — oodake ! (võtab vöö-paunast imeliku pudelikese ja samasuguse salvikarbi ja hõõrub salvi Sarli otsmikule) Esiteks — meelekohtadele sinise sooussi sabasalvi — he- hee ! (siis võtab ja tilgutab pudelist mõned tilgad Sarlile suhu) — siis mõned tilgad punase pörgupõdra sarve siirupit — hee- hee !?
- Sarli: (hüppab läkastades ja aevastades istukile) Oh- appi ! Halastust ja armu — kes valas sulatina mulle suhu !
- Kupi: He- he — hee, ainult paar tilka !
- Tutt: Jah, punase pörgupõdra sarve siirupit —
- Kupi: He-hee — see olin mina, kes äratas su üles !
- Pollaar: Jah, tema on meie külatark — tohter Kupi !
- Kupi: Ma oskan surnuid üles äratada ! —
Ja kärbseid panna magama !
- Lorri: Hee- heee !
- Sarli: Jaa — jaah ! Ma — ma — olin juba peaaegu poolsumud !
(üles tõustes) Ja nüüd ei ole mul enam midagi viga — !
- Kupi: Ma ütlesin — he- hee !
- Sarli: Aga mis siin enam aega viita — kus on lähem telefon ?
- Pollaar: Mis, mis lähem — foon ?
- Sarli: Lähem telefon ?
- Pollaar: Te-le- jonn ?
- Kõik: Mis see on — see te-le- jonn ?
- Sarli: Te-le- fon ! (hädaliselt kätega seletades) Noh !
Tõrr-tõrr- tõrr-tõrr, till-till-till — halloo !
- Pollaar: See on ilus laul — till-till- hallooo ?
- Sarli: See ei ole laul — see on telefon — hää! mis läheb traati mööda — kaugele !
- Kõik: (naeravad lõbusalt) Hää! läheb traati mööda —

- Lorri: Hääl kõnnib - ha-ha-haa! See on alles nali - traati mööda kõnnib - kaugele ?
- Sarli: (meeleheitlikult) Teie ei saa aru - see ei ole nali ! Tõrr-tõrr- tõrr-tõrr ja till-till- till - hallooo - see on ju telefon !
- Kõik: (lõbusalt) Tõrr-tõrr-tõrr-tõrr-till-till- till-till halloo-halloo - see on ju telefoo !
- Sarli: Teil ei ole seda !
- Kõik: (raputavad pead)
- Pollaar: Ei meil ei ole tõrr-tõrr-tilli-food ! Aga meil on val- gust ja soojust - õlilambid, rasvakuünlad - ja turvas ahjus !
- Sarli: (langeb murtult kokku) Rasvakuünlad, turvas ahjus ! Ei elektrit, ei raadiot, ei teveed ! Ooh õnnetud !
- Tutt: Aga meie ei ole sugugi õnnetud !
- Sarli: Kus ma siis olen - mis maa see siin on ?
- Kõik: Üksiku kuuse küla - kolumatside maal !
- Sarli: On see polaar-ala, valge koht maakaardil - või mis ?
- Pollaar: (hädaliselt) Ää-h ! Valge koht ? Igatahes ei ole siit palju maad maailma lõppu !
- Sarli: Oo- milline õnnetuste õnnetus ! Pidi see juhtuma just minuga - et kaotasid kursi -
- Pollaar: Kaotasid kursi ?
- Lorri: Ära muretse, me otsime selle kursi kohe üles!
- Sarli: Ei, see ei ole see - kurss on - on nord ja süd ja ost ja vest -
- Lorri: Ta ütles vest - meil kodus on üks vest -
- Sarli: Ää-h! Mu lennuk jäätas -
- Tutt: Jäätas - kivi kõvaks ?
- Sarli: Ja siis tuli äkki mootor-stopp -
- Kõik: Mootor-opp ?
- Sarli: Ja rigi-ragin - viu-viu pots !
- Kõik: Viu-viu- pots ?
- Sarli: Ja oligi siin lumehanges !
- Tutt: Jah! Tere tulemast Üksiku kuuse külla - kolumatside maale !
- Sarli: (oigab haledalt)
- Tutt: Eks ole meil ilus ?

Sarli: (endiselt viates) Ilus ! Siin ei ole telefoni, ei raadiot ega teveed - ei ole üldse elektrit - ei mitte midagi !

Pollaar: Kuidas sa kõneled - mitte midagi ? Meil on soojus ja valgus !

Sarli: Turvas ja rasvaküünlad - oo, mis saab minust vaesest raadio reporterist !

Pollaar: Mi-, mis asi ? Mis nimi sul on - ra- ra - pott ?

Tutt: Kes sa oled ?

Kõik: Kes ?

Sarli: Mis see aitab - kes ma olen ! Olen õnnetu raadio reporter Sarli Linnuke !

Kõik: Sarli Linnuke -

Lorri: Linnuke, kes sõitis linnu seljas ?

Sarli: Jah ! Lendasin selle lennukiga - selle teraslinnuga kaugele põhja, kaugele - et teha jõulu-reportaazi kaugel põhjas - polaarmaal, jääs ja lumes - et jutustada sellest kõigile lastele, kes elavad lõunapäikse maal soojuses ja palavuses ja kes kunagi ei ole lund ega jääd näinud -

Kõik: Ei ole lund näinud - ? Vaesekesed !

Sarli: Jah ! Tahtsin jutustada neile kui ilus on siin jääs ja lumes - ja jõulud siin -

Tutt: Kas siin siis ei ole ilus - lumi ?

Pollaar: Meie kolumatside küla on väga ilus !

Kõik: (noogutavad) Jaa !

Sarli: On - on küll ! Aga ma ei saa ju seda jutustada -

Kõik: Saad küll - jutusta, me kuuleme ?

Sarli: Pean jutustama - kaugele - pean oma jutu saatma kaugele lõunapäikse maale - sinna, lastele - teiselepoole maailma äärt !

Lorri: Sinna ei või minna - maailma ääre pealt võib kukkuda alla !

Kõik: Jaah !

Sarli: (korruga nagu ärgates) Aga võib olla ? Miks mitte ! Võib olla ma saan ? Ehk on mu raadio saateaparaat lennukis terve ?

Kõik: Lennukis - aparaat ?

- Sarli: Jah! Seal teraslinnu sees on saate-aparaat ! (hüppab üles, siis lennuki juurde, kus hakkab lumes kätega kaevama) Selle kaevame lumest välja !
- Kõik: (asuvad agaralt talle abiks) Kaevame välja !
- Sarli: (kaob lennuki juurde hange) Akud olid ju laetud - ja kui mikrofoni on terve -
- Lorri: Akud-mikrod - tervelt laetud - mis see on ?
- Pollaar: Sa ära sega vahele - see on võõramaa keel -
- Kõik: (kraabivad lund lennuki juures)
- Sarli: (tõuseb vähe aja pärast lumehangest, saate-aparaat käes, rõõmsalt) Siin see on - ja terve - täitsa terve!
- Kõik: Terve ?
- Sarli: Antenn üles !
- Kõik: Mis ?
- Lorri: Antenn üles !
- Pollaar: Kas kuuse otsa ?
- Sarli: Jah! Ja jõulusaade põhjamaalt võib alata !
- Kõik: (ärritatult, segaduses) Kuidas - mis me saadame - kuhu - kellele ? !
- Sarli: Maailmaruumi saadame - lõunapäikese maale - kõigile lastele ! Jõulusaade üksiku kuuse külast - kolumatside maalt - kaugelt, kaugelt maailma äärelt, jäämägede tagant !
- Lorri: Maailma ääre pealt !
- Kõik: (suure innu ja ärritusega) Kuidas, mismoodi me teeme - saadame - appi - mis sellest saab !
- Sarli: Rahu, vaikust - küll ma seletan -

E e s r i i e .

(I pildi lõpp)

II pilt

Samas. Üksiku kuuse küla lumisel künkal üksiku kuusega, mille ladvas nüüd on pikk raadio antenn. Sealt tulevad juhtmed alla saateaparaati, milline on asetatud künka ette jämedatest pal- kidest tahutud madalale lauale. Laual on igasuguseid instru- mente, häälekõvandaja, mikrofone jne. Laua taga palgijupil is- tub Sarli, kes ärritatult ja õhinal keerab nuppe, katsub juht- meid jne. Kolumatsid külavanemaga ja teiste tähtsamatega on tõmbunud kartlikult tahapoole - kahele poole küngast, kust jäl- givad põnevusega Sarli askeldamist.

(Kõvendajast kostab sahin ja pragin)

Sarli: (rõõmsalt) Aa- ühendus ! Ometi viimaks, mul on maail- maga ühendus - kontkt !

Lorri: (ringi vaadates) Ma ei näe midagi !

Sarli: Tsst! (kuulda jälle sahinat, siis algab mahe ja vaik- ne balletimuusika)

Kõik: (kuulavad võlutult, hakkavad kaasa liikuma, tantsima ja hõljuma - siis korraga katkeb muusika koleda ragi- semisega)

Kõik: (hüppavad hirmunult tagasi, kukerpalli visates ja veeredes) Mi-mis - mis ?

Sarli: (hüüab mikrofoni) Siin Sarli L 1 ! Siin Sarli L 1 ! Põhjakotka polaarjaam PK - PJ kuule mind ! Siin Sarli L 1 ! Põhjakotka polaarjaam PK-PJ kuule mind !? (ootab põnevusega, kostab jälle raginat, siis muusika ja laul "Vivat Espania" - viimane salm, mille peale kostab hirmsat raginat - selle vaibudes kõlab "Katinka" - Kostab hirmus plahvatus - ja siis kella teravat tiksumist tik-tak)

Sarli: (meeleheitlikult) Põhjakotka polaarjaam PK-PJ kuule mind - kuule mind - siin Sarli L 1 - ! (tiksumine vaikib, kuulda jälle kahinat ja kärinat, siis kostab valju aevastus)

Hääl: (Põhjakotka polaarjaamast) PK-PJ Põhjakotka polaar- jaam (aevastus) kuuleb !

- Sarli: (rõõmsalt, üles hüpates) Siin nad on - siin nad on ometi viimaks - halloo - halloo !
- Lorri ja teised: (segaduses, otsides) Kus ? Kes ? Meie ei näe kedagi !
- Sarli: Siin Sarli L 1 - oo, viimaks ometi, siin Sarli L 1 !
- Hääl: Sarli L 1 me kuuleme ! Kus sa oled Sarli L 1 ?
- Sarli: Siin, siin aparaadi juures ! Üksiku kuuse külas, kolumatside maal !
- Hääl: Kolumatside maal - mis maa see on, ei ole ial varem kuulnud sellest - kus see asub ?
- Sarli: Võimatu teada ! Kukkusin siia künkasse lumme, kogu masinaga, keset kolumatside küla !
- Hääl: Lumme ? Kus ?
- Sarli: Kaugel, kaugel põhjas, lumelagendike ja jäämägede taga - maailma äärel !
- Hääl: Maailma äärel - väga huvitav ! Mida sa seal näed, Sarli L 1 ?
- Sarli: Oo - palju, palju - siin on palju rahvast, väikesed majad ! Neil ei ole elektrit, ei raadiot ega teveed - ei midagi !
- Pollaar: Kuidas midagi ? Aga rasvaküünlad ja turvas ?
- Sarli: Jaah ! Ainult rasvaküünlad ja kütteturvas !
- Hääl: Jutusta Sarli L 1 - jutusta kolumatside maast !
- Sarli: Kohe, kohe PK-PJ - kohe algan rapordiga - ei saatega !
- Hääl: Saatega ? Kas rahvas on kaasas ! ?
- Sarli: Kõik, kõik on kaasas ! Lülitage sisse tsentraali ! Saate edasi - igale poole, maailma laiali ! (vaikus ja kauge kahin)
- Hääl: Korras, Sarli L 1 - alga !
- Sarli: Halloo - halloo - Linnuke kõneleb: siin kõigi aegade üllatus - sel sinatsel aastal, jõululaupäeval, Üksiku kuuse külas, kolumatside maal !
Algame jõulusaatega - ! Kolumatside signatuur-meloodia !
- Kõik: (ümisevad laulda orkestri saatel)

Tõrr-tõrr- tõrr- tõrr- tõrr- tõrr,
till-till-till-till-till-till,
halloo - halloo - halloo !

Meil puudub telefoo - !

Kuid meil on märgutrumm -
põmm-põmm-põmm-põmm-põmm-põmm!
Ja lokulaud ja klõbinad -
klip-klop, klip-klop, klip-klop
ja klibadi - klobadi - klopp !

Sarli: Ja nüüd jutustab väike Tutt oma kodukülast.

Tutt: (astub mikrofoni ette, laulab)

Kaugel lumes ja jääs
ja Põhjala öös -
on peidus külake väike.

Kaugel tormis, tuisus
ja pakasevöös,
kuhu arva paistab päike.

Siin puuduvad rajad -
maailmast lahus,
ei jälgegi põhjatuil teil.

Siin madalad majad
ja väike rahvas -
kuid südamed soojad on meil -.

Sarli: Ja nüüd armsad kuulajad - nii lähedal kui ka kau-
gel lõunapäikse maal - siin kolumatside jõulusaade
Üksiku kuuse külalt ! - Nüüd esineb väike kolumats,
kelle nimi on Lorri. Tema on avastanud telefoni sa-
laduse - ta teab kuidas see töötab !

Lorri: (hüppab keskele kahe abilisega, pikk köis käes.
Annab ühe köie-otsa ühe abilise kätte, veab siis
köie üle lava ja annab teise otsa teise kätte)

Orkester: (lööb trummi ja pulkadega "Tõrr-tõrr" rütmi kaasa)

Lorri: (hüppab köie otsa juurde, teeb telefoni vöntamise
liigutusi) Tõrr-tõrr-tõrr-till-till-till !
(kuulab ja jookseb siis köit mööda teise köieotsa
juurde)

Nüüd jookseb hääl mööda traati edasi teise otsa juurde ! (hüppab siis teise köieotsa juurde, kuulatab ja hüüab) Halloo - halloo - halloo ! (Jookseb siis jälle teise köieotsa juurde ja seal ka hallootades, nõnda ikka kiiremini ja kiiremini)

Sarli: Nüüd on kiirkõne !

Lorri: (jookseb ja hüüab ikka kiiremini, viimaks kukub köiele kõhuli, hüppab püsti ja hakkab jälle hallootama)

Kõik: (laulavad orkestri saatel)

Törr-törr-törr-törr-törr-törr -

till-till-till-till-till-till !

Halloo - halloo - halloo !

Meil puudub telefoo - !

Kuid meil on märgutrumm -

põm-põm-põm-põm-põm-põm !

Ja lokulaud ja klõbinad -

klip-klop, klip-klop, klip-klop-

ja klibadi klobadi klopp !

Sarli: Ja kolumatsidel on märgutrumm (annab trummilööjale märku, kes trummile pörutab) Kas kuulsite, see kostab kaugele - kindlasti kohe teisele poole maailma äärt !? Ja nüüd, armsad kuulajad - tutvute Üksiku kuuse küla külavanemaga - kes on läbi ja läbi kolumatside kolumats - nimelt külavanem Pollaar ! (viipab Pollaari mikrofoni juurde)

Pollaar: (ehmunult, pool sosinal) Mis mina - ma, ma - ei oska laulda - ei ütelda - oo, ma kardan seda musta toru - ee - (peidab end värisedes Kupi seljataha, langeb seal kokku)

Sarli: (ärritatult) See on - armsad kuulajad - see tähendab, et külavanem on sellest suurest - ja - sündmusest nii liigutatud - et, et ta peab end koguma, kokku võtma! Silmapilk ! (annab orkestrile märku ja rahvale "signatuur meloodia", orkester alustab rütmi ja rahvas ümiseb kaasa)

- Sarli: (hüppab Kupi juurde) See on ju hull lugu, just kui ta peab esinema - minestab ära - ise külavanem !
- Kupi: Hee-hee ! Ei mingit paanikat ! (võtab oma vööpaunast juba tuntud salvi ja siirupi pudeli) Hee- hee ! (võtab salvi ja määrib Pollaari otsmikule) paras jagu sinise sooussi saba salvi - jaa -
- Sarli: Silmapilk ! Armsad kuulajad, enne kui külavanem Pollaar on vormis - tutvustan teile veel üht - nõnda öelda küla tähtsamat isikut - külatark või nõid - ?
- Kupi: (pahaselt) Nõid - ei mingisugune nõid - vuhh ! Mina olen Uksiku kuuse küla medicus - tohter Kupi !
- Sarli: Suurte teadmiste ja imerohtudega -
- Kupi: Jah ! Täpselt !
- Võin surnuid üles äratada ! -
ja kärbseid panna magama ! (astub Pollaari juurde)
Ja nüüd ainult paar tilka punase pörgupõdra sarve siirupit ! (tilgutab pudelist Pollaarile suhu)
- Pollaar: (hüppab välkkiirelt maast ja hakkab metsikult ringi kepslema) Ai-ai-ai-ai-ai aiii !
Sa Kupi ole pai !
Ei enam tilka siirupit -
ega mingit tohtri vigurit !
Mu tervis, see on jälle hää -
ja sama selge minu pää !
(astub mikrofoni juurde)
- Külavanem Pollaar Uksiku kuuse külast kolumatside maalt saadab jõulutervituse kõikidele suurtele ja väikestele kolumatsidele siin- ja sealpool maailma äärt - ja - ja tere tulemast Sarli - (jookseb ja peidab end rahva hulka, hüüdes) Ja nüüd külarahvas - tants lahti ! Tants !
- Sarli: (rõõmsalt) See läks ju päris hästi - see Pollaar ei olegi nii pea peale kukkunud - kui on hädas - siis tants lahti ! (ehmatades) Oi, mul oli mikrofon lahti - Mhm ! Siin Sarli L 1 kolumatside maal, jõulusaade jat- kub - kolumatside tants .
(tütarlapsed tantsivad imeliku muusika ja orkestri saatel)

Sarli: (peale tantsu) See oli midagi erakorralist, ürgset - põnevad -

kui ma oskaks seda kirjeldada, see ei ole meie mahe tantsumuusika, ega tütarlapsed õhulistes loorides - ei lumehelbete liuglev ega tuule keerutav tants - see on karge, lihtne - ei seda peab kaasa elama -

Kupi: (on astunud Sarli seljataha ja tema juttu mikrofoni tähelepanelikult kuulanud) Sul on õigus, imeliku teraslinnu mees ! Aga Kupi imevõimeid sa veel ei tunne ! Hee-hee ?! (teeb kätega müstilisi liigutusi) Kupi ei pane küll lihtsat traadijuppi kõnelema - aga Kupi paneb kolumatsi tütarlapsed tantsima, kuidas aga soovid ! Ütle sellele traadijupile, et ta teeb seda sinu jõulumuusikat ! Mahedat - hee-hee ! Seletasid ju, et nagu lumehelbed hõljuvad - loorides - Hee-hee! (astub kolumatsi tütarlaste juurde, haarab esimesel käest ja hakkab sellega ringi keerutama, teised kätest kinni samuti nende järele)

Sarli: Noh, minugi pärast - korraldame selle ! PK-PJ kuule mind ! Meie saade kolumatside maalt hakkab lõppema - mängi meile jõulutervitusena sealt kaugelt jõulumuusikat - midagi ilusat - nagu hõljuvad lumehelbed ! (vähe aja pärast hakkab häälekõvendajast kostma vaikeset tantsumuusikat)

Sarli: (muusikale kaasa hõljudes) Siin see ongi, Kupi !?

Kupi: (tõmbab esimese tütarlapse reast välja ja heidab ta suure hooga lumekünka taha, valjult pomisedes)

Antsi - pantsi,
jäävand krantsi !

Saagu pakasesta
lumetantsi!

(teiselt poolt, künka tagant, hõljub sama tütarlaps tantsides välja, nüüd õhulises lumehelbe-rüüs - looris. Ikka kiiremini keerutab Kupi, ja heidab ühe kolumatsi-tüdruku teise järele lumekünka taha, kust siis tantsivad lumehelbed teiselt poolt välja hõljuvad. Keerutavad vaikselt muusikas)